



EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Õigusloomega seotud konsolideeritud dokument

21.11.2013

EP-PE_TC1-COD(2011)0428

*****I**

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 21. novembril 2013. aastal eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu nõukogu määrus (EL) nr .../2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 614/2007
(EP-PE_TC1-COD(2011)0428)

PE 514.554

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

EUROOPA PARLAMENDI SEISUKOHT

vastu võetud esimesel lugemisel 21. novembril 2013. aastal

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr .../2013, millega luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE) ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 614/2007

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 192,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust²,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt³


ning arvestades järgmist:

¹ ELT C 191, 29.6.2012, lk 111.

² ELT C 277, 13.9.2012, lk 61.

³ *Euroopa Parlamendi 21. novembri 2013. aasta seisukoht.*

- (1) Liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavad õigusaktid on keskkonna seisundit suurel määral parandanud. Kuid endiselt on lahendamata olulised keskkonna- ja kliimaprobleemid, millel on nende tähelepanuta jätmise korral liidu jaoks märkimisväärsed tagajärjed.
- (2) Kõnealuste keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamist *tuleks* nende ulatust ja keerukust arvestades ennekõike rahastada liidu peamiste rahastamisprogrammide kaudu. Tunnistades kliimamuutustest tulenevate probleemide olemasolu, märkis komisjon oma 29. juuni 2011. aasta teatises „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve”, et kavatseb suurendada liidu üldeelarve kliimaga seonduvate kulude osatähtsust vähemalt 20 %-le, hõlmates eri poliitikavaldkondi. Käesolev määrus peaks sellele eesmärgile kaasa aitama.

- (3) Kõnealuste liidu rahastamisprogrammidega ei saa hõlmata kõiki keskkonna- ja kliimameetmetega seotud konkreetseid vajadusi. Keskkonna- ja kliimameetmete jaoks on vaja spetsiifilisi käsitusi, et tegeleda selliste küsimustega nagu eesmärkide ebaühtlane integreerimine liikmesriikide tavadesse, õigusaktide ebaühtlane ja ebapiisav rakendamine liikmesriikides ning poliitilisi eesmärke käsitleva teabe ebapiisav levitamine ja poliitiliste eesmärkide ebapiisav propageerimine. Euroopa Parlamendi ja nõukogu  määrusega (EÜ) nr 614/2007¹ loodud programmi kohta on asjakohane ***kehtestada järelmeetmed*** ja võtta vastu uus määrus. Seetõttu tuleks käesoleva määrusega luua keskkonna- ja kliimameetmete spetsiaalne rahastamisprogramm („programm LIFE”). ***Et liidu rahastamisel oleks märkimisväärne mõju, tuleks arendada programmi LIFE ja liidu muude rahastamisprogrammide suurt koostoimet ja täiendavust.***

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. mai 2007. aasta määrus (EÜ) nr 614/2007 keskkonna rahastamisvahendi (LIFE+) kohta (ELT L 149, 9.6.2007, lk 1).

- (4) Keskkonnaressursid on liidus ebaühtlaselt jaotunud, kuid neist tulenevad hüved puudutavad kogu liitu ja on tunnetatavad liidus tervikuna. Liidu kohustus neid ressursse säilitada nõuab solidaarsuse ja vastutuse jagamise põhimõtete järjepidevat kohaldamist ning teatavate liidu keskkonna- ja kliimaprobleemidega paremat käsitlemist piirkondlikul või kohalikul tasandil. Programmid LIFE on *alates 1992. aastast* olnud oluline roll suurema solidaarsuse *saavutamisel* ja vastutuse paremal jagamisel liidu keskkonna ja kliimaga seotud ühiste hüvede kaitsmise nimel. *Programmil LIFE peaks olema jätkuvalt selline oluline roll.*
- (5) Programmi LIFE omaduste ja ulatuse tõttu ei saa sellega lahendada kõiki keskkonna- ja kliimaprobleeme. Pigem peaks selle eesmärk olema muutuste esilekutsumine poliitika väljatöötamises ja rakendamises, pakkudes ja levitades keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamise lahendusi ja parimaid tavasid *ning edendades keskkonna- ja kliimamuutustega seotud uuenduslikke tehnoloogiaid. Seetõttu tuleks programmiga LIFE toetada liidu üldise keskkonnavalase tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires”, millele pandi alus Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr .../2013/EL¹⁺ („seitsmes keskkonnavalane tegevusprogramm”), rakendamist.*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... otsus nr .../2013/EL, milles käsitletakse liidu üldist keskkonnavalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires” (ELT L ...).*

⁺ *Väljaannete talitus: palun sisestada põhjendusse otsuse (COD 2012/0337) number ja joonealusesse märkusesse kõnealuse otsuse number, vastuvõtmise kuupäev ja avaldamisviide.*

- (6) Käesoleva määrusega nähakse ette **3 456 655 000** euro (*jooksvates hindades*) suurune rahastamispakett¹, mis on **0,318 % nõukogu määruses (EL, Euratom) nr .../2013²⁺ osutatud kulukohustuste assigneeringute kogusummast** ning mis on programmi LIFE kogu kehtivuse ajal iga-aastase eelarvemenetluse käigus **Euroopa Parlamendi ja nõukogu** jaoks peamiseks suuniseks ... **2013. aasta** institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini, eelarvealase koostöö ning usaldusväärse finantsjuhtimise kohta)³⁺⁺ punkti 17 tähenduses.
- (7) Vastavalt Euroopa Ülemkogu Luxembourgi (detsembris 1997) ja Thessaloniki (juunis 2003) kohtumiste järeldustele tuleks kandidaatriigid, stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevad Lääne-Balkani riigid ja Euroopa naabruspoliitikaga hõlmatud riigid kaasata liidu programmidesse kooskõlas kõnealuste riikidega sõlmitud asjaomastes kahe- või mitmepoolsetes lepingutes sätestatud tingimustega.

¹ Kõik summad on esitatud jooksevhindades.

² **Nõukogu ... 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr .../2013, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2014–2020 (ELT L ...).**
⁺ **Väljaannete talitus: palun lisada põhjendusse määruse number (dokument st11791/13) ja joonealusesse märkusesse 2 määruse number, vastuvõtmise kuupäev ja avaldamisviide.**

³ ELT C ...

⁺⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada institutsioonidevahelise kokkuleppe vastuvõtmise kuupäev ja avaldamisviide (dokument st11838/13).

- (8) *Nõukogu otsuse 2001/822/EÜ¹ (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) kohaselt võivad liidu programmides osaleda ülemeremaadelt või -territooriumidelt pärit isikud ning vajaduse korral ka ülemeremaa või -territooriumi asjaomased avalik-õiguslikud ja/või eraõiguslikud organid ja institutsioonid vastavalt programmi eeskirjadele ja eesmärkidele ning ülemeremaa või -territooriumiga seotud liikmesriigi suhtes kehtivale korrale.*
- (9) Et liidus keskkonna- ja kliimameetmetega seoses tehtavad investeeringud annaks tulemusi, tuleb mõningaid tegevusi ellu viia väljaspool liidu piire. Sellised investeeringud ei pruugi alati olla rahastatavad liidu välistegevuse *rahastamisvahendite* alusel. Sekkumised riikides, mis otseselt programmis LIFE ei osale, ning nendes riikides asuvate juriidiliste isikute osalemine programmi LIFE raames rahastatavas tegevuses peaksid erandkorras olema võimalikud, kui täidetud on käesolevas määruses sätestatud eritingimused.
- (10) Käesolevas määruses tuleks ette näha ka raamistik koostööks asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega ja nende organisatsioonide toetamiseks, et vastata keskkonna- ja kliimapoliitikaga seotud vajadustele, mida liidu välistegevuse *rahastamisvahendid* ei hõlma (näiteks teatavad uuringud).

¹ *Nõukogu 27. novembri 2001. aasta otsus 2001/822/EÜ ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise kohta Euroopa Ühendusega (ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsus) (EÜT L 314, 30.11.2001, lk 1).*

- (11) Keskkonna- ja kliimanõuded tuleks integreerida liidu poliitikavaldkondadesse ja tegevusse. Seetõttu peaks programm LIFE täiendama liidu teisi rahastamisprogramme, sealhulgas Euroopa Regionaalarengu Fondi¹⁺, Euroopa Sotsiaalfondi²⁺⁺, Ühtekuuluvusfondi³⁺⁺⁺, Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondi⁴, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi⁵, Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi⁶⁺⁺⁺⁺ ning programmi Horisont 2020 - teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi („raamprogramm Horisont 2020”)⁷⁺⁺⁺⁺⁺. Komisjon ja liikmesriigid peaksid tagama sellise vastastikuse täiendavuse kõikidel tasanditel. Liidu tasandil tuleks vastastikuse täiendavuse tagamiseks seada sisse struktureeritud koostöö programmi LIFE ning ühise strateegilise raamistikuga, mis on kehtestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) nr .../2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L ...).

⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada joonealusesse märkusesse 1 määruse (COD 2011/0275) vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) nr .../2013, mis käsitleb Euroopa Sotsiaalfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1081/2006 (ELT L ...).

⁺⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada joonealusesse märkusesse 2 määruse (COD 2011/0268) vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) nr .../2013, mis käsitleb Ühtekuuluvusfondi ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1084/2006 (ELT L ...).

⁺⁺⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada joonealusesse märkusesse 3 määruse (COD 2011/0274) vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

⁴ Nõukogu 21. juuni 2005. aasta määrus (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, 11.8.2005, lk 1).

⁵ Määrus (EÜ) nr 1290/2005.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) nr .../..., mis käsitleb Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1198/2006 ja nõukogu määrus (EÜ) nr 861/2006 ja nõukogu määrus nr XXX/2011 integreeritud merenduspoliitika kohta (ELT L ...).

⁺⁺⁺⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada joonealusesse märkusesse 6 dokumendis määruse (COD 2011/0380) vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

⁷ ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EL) nr .../2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020” aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L ...).***

⁺⁺⁺⁺⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada joonealusesse märkusesse 7 määruse (COD 2011/0401) vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

määrusega (EL) nr .../2013 („ühissätete määrus”)¹⁺ hõlmatud ühiselt hallatavate liidu rahastamisprogrammide vahel, eelkõige selleks, et edendada selliste tegevuste rahastamist, millega täiendatakse integreeritud projekte või toetatakse programmi LIFE raames välja töötatud lahenduste, meetodite ja lähenemisviiside kasutamist. Programmi LIFE raames tuleks julgustada ka raamprogrammi Horisont 2020 keskkonna- ja kliimaalase teadus- ja uuendustegevuse tulemuste kasutuselevõttu. Sellega seoses tuleks programmi raames pakkuda kaasrahastamise võimalust keskkonna ja kliima seisukohalt selgelt kasulikele projektidele, et tagada koostoime programmi LIFE ja raamprogrammi Horisont 2020 vahel. Topeltrahastamise vältimiseks on vajalik kooskõlastamine. ***Komisjon peaks võtma meetmeid, et vältida kattumisi ning eri rahastamisvahenditest tulenevate aruandluskohustuste tõttu projekti toetusesaajatele langevat täiendavat halduskoormust. Programmi LIFE alusel teostatavate integreeritud projektide selguse ja teostatavuse tagamiseks tuleks koostöö võimalik korraldus sätestada juba varajases etapis. Liikmesriigid peaksid kõnealusele korraldusele viitama oma partnerluslepingutes, et integreeritud projektide eelseid saaks arvesse võtta ka tegevusprogrammide või maaelu arengu programmide väljatöötamisel.***

- (12) Liidu peamiseks ülesanneteks jäävad bioloogilise mitmekesisuse vähenemise suundumuse peatamine ja ümberpööramine, ressursitõhususe suurendamine ning keskkonna ja tervisega seotud küsimuste käsitlemine. Need ülesanded nõuavad liidu tasandil suuremaid jõupingutusi, et pakkuda lahendusi ja parimaid tavasid, mille abil aidata saavutada komisjoni 3. märtsi 2010. aasta teatistes „Euroopa 2020. aastal. Aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu strateegia” („strateegia „Euroopa 2020””) seatud eesmärgid. Keskkonnanäesmärkide saavutamiseks on vaja ka paremat juhtimist, eelkõige teadlikkuse tõstmise ja sidusrühmade kaasamise kaudu. Seetõttu tuleks keskkonna allprogrammi jaoks määratleda kolm prioriteetset tegevusvaldkonda: keskkond ja ressursitõhusus, ***loodus ja*** bioloogiline mitmekesisus ning keskkonnavaldkond

¹ ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... 2013. aasta määrus (EL) nr .../2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L ...).***

⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada joonealusesse märkusesse 8 määruse (COD 2011/0276) vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

juhtimine ja teave. Programmist LIFE rahastatavate projektide kaudu peaks olema võimalik aidata kaasa enam kui ühe prioriteetse valdkonna erieesmärkide saavutamisele ning tagada enam kui ühe liikmesriigi osalemine.

- (13) Komisjoni 20. septembri 2011. aasta teatises „Ressursitõhusa Euroopa tegevuskava” *esitatakse* vahe-eesmärgid ja meetmed, mida on vaja liidu suunamiseks ressursitõhusa ja jätkusuutliku majanduskasvu poole. Seetõttu tuleks keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetses valdkonnas toetada liidu keskkonnapoliitika tulemuslikku rakendamist avalikus ja erasektoris, eelkõige ressursitõhusa Euroopa tegevuskavaga hõlmatud keskkonnasektorite puhul, hõlbustades uute lahenduste ja parimate tavade väljatöötamist ja jagamist. ***Komisjon peaks sellega seoses tagama järjepidevuse ning vältima kattuvust raamprogrammiga Horisont 2020.***

- (14) Komisjoni 3. mai 2011. aasta teatises „Meie elukindlustus, meie looduskapital: ELi bioloogilise mitmekesisuse strateegia aastani 2020” („liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020”) on esitatud eesmärgid bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamiseks ja ümberpööramiseks. Nende eesmärkide hulka kuulub muu hulgas nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ¹ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ² täielik rakendamine ning ökosüsteemide ja nende teenuste säilitamine ja taastamine. Programm LIFE peaks nende eesmärkide saavutamisele kaasa aitama. Seetõttu tuleks **looduse ja** bioloogilise mitmekesisuse prioriteetses valdkonnas keskenduda direktiiviga 92/43/EMÜ loodud Natura 2000 võrgustiku rakendamisele ja juhtimisele, eelkõige seoses nimetatud direktiivi artikli 8 **põhjal koostatud** tähtsusjärjestatud tegevuskavadega, samuti bioloogilise mitmekesisuse ning direktiividega 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ seotud parimate tavade väljatöötamisele ja levitamisele ning bioloogilise mitmekesisusega seotud laiematele probleemidele, mis on määratletud liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegias 2020.

¹ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taime- ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7).

- (15) *Programmi LIFE panust Natura 2000 võrgustiku iga-aastastesse rahastamisvajadustesse tuleks vaadelda liidu muudest vahenditest bioloogilisele mitmekesisusele suunatud kulude raames. Erilist tähelepanu tuleks pöörata programmi LIFE alusel teostatavatele integreeritud projektidele kui Natura 2000 võrgustiku kooskõlastatud rahastamismehhanismile, võttes arvesse nende projektide suutlikkust toota lisavahendeid ning suurendada muude rahastamisvahendite raames looduse ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suutlikkust toetust vastu võtta.*
- (16) Metsadel on keskkonna ja kliima seisukohast tähtis roll, näiteks seoses bioloogilise mitmekesisuse, vee, mulla ning kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemisega. Metsad ja muld aitavad kliimat reguleerida, neelates atmosfäärist süsinikdioksiidi (CO₂) ja talletades tohutul hulgal süsinikku. Selle rolli optimeerimiseks on vaja asjakohaseid, ühilduvaid andmeid ja teavet. Käesolev määrus peaks seetõttu moodustama ka raamistiku metsade ja mullaga seotud koostoimeliste keskkonna- ja kliimameetmete toetamiseks, ***sealhulgas selliste meetmete järelevalveks***. Teised suurema koostoime valdkonnad on veepuudus ja põud, samuti üleujutusriskide ohjamine.

- (17) *Selleks et optimeerida programmi LIFE vahendite kasutamist, tuleks toetada koostoimet keskkonna allprogrammi meetmete, eelkõige bioloogilise mitmekesisuse kaitsemeetmete, ning kliimameetmete allprogrammi kuuluvate kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise meetmete vahel.*
- (18) Komisjoni 15. detsembri 2011. aasta teatises „Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050 – edenemiskava” (■ „2050. aasta edenemiskava”) tõdeti, et kliimamuutuste leevendamise uute käsituste katsetamine oleks vähese CO₂-heitega majanduse saavutamiseks jätkuvalt vajalik. Liidu ühe valdkondadevahelise prioriteedina tuleb tagada ka kohanemine kliimamuutustega. Peale selle tuleb edendada juhtimist ja tõsta teadlikkust, et saavutada konstruktiivseid tulemusi ja tagada sidusrühmade kaasatus. Seetõttu tuleks kliimameetmete allprogrammi raames toetada jõupingutusi, millega aidatakse kaasa kolmele järgmisele prioriteetsele valdkonnale: kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine ning kliimaalane juhtimine ja teave. Programmist LIFE rahastatavate projektide kaudu peaks olema võimalik aidata kaasa enam kui ühe prioriteetse valdkonna erieesmärkide saavutamisele ning tagada enam kui ühe liikmesriigi osalemine.

- (19) Kliimamuutuste leevendamise prioriteetses valdkonnas tuleks aidata kaasa liidu kliimapoliitika ja kliimaalaste õigusaktide väljatöötamisele ja rakendamisele, eelkõige seoses kasvuhoonegaaside heiteseire ja aruandlusega, maakasutust, maakasutuse muutust ja metsandust käsitleva poliitikaga, **looduslike CO₂ sidujate kaitsmisega**, heitkogustega kauplemise süsteemiga, liikmesriikide jõupingutustega kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks, süsiniku kogumise ja säilitamisega, taastuvenergiaga, energiatõhususega, transpordi ja kütustega, osoonikihi kaitsega ja fluoritud gaasidega. **Infrastruktuuri rajamine süsinikdioksiidi kogumiseks ja säilitamiseks jääb programmi LIFE kohaldamisalast välja, mistõttu seda ei toetata.**
- (20) Euroopas ja mujal maailmas on juba näha kliimamuutuste esimesi tagajärgi, näiteks üleujutusi ja põuda põhjustavaid äärmuslikke ilmastikutingimusi ning temperatuuri ja merevee taseme tõusu. Seega tuleks kliimamuutustega kohanemise prioriteetses valdkonnas aidata kaasa kirjeldatud tagajärgedega kohanemisele elanike seas, majandussektorites ja piirkondades, et tagada konkreetsete kohanemismeetmete ja strateegiate abil liidu suurem vastupidavus. Selles valdkonnas võetavate meetmetega tuleks täiendada meetmeid, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr .../.../EL¹⁺ loodud kodanikukaitse rahastamisvahendi raames rahastamiskõlblikud. **Suurte infrastruktuuride rajamine jääb programmi LIFE kohaldamisalast välja, mistõttu seda ei toetata.**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... otsus nr .../.../EL liidu kodanikukaitse mehhanismi kohta (ELT L ...).

⁺ Väljaannete talitus: palun sisestada joonealusesse märkusesse ... otsuse (COD 2011/0461) vastuvõtmise kuupäev, number ja avaldamisviide.

- (21) Keskkonna- ja kliimaalase **poliitika ja** vastavate õigusaktide täielik rakendamine on lahutamatult seotud parema juhtimise saavutamise, sidusrühmade kaasatuse suurendamise ja teabe levitamisega. Seega tuleks juhtimise ja teabe prioriteetses valdkonnas toetada mõlema allprogrammi raames koostööplatvormide arendamist ja parimate tavade jagamist, **korraldades muu hulgas kohtunike ja prokuröride koolitusprogramme**, et tagada tõhusam täitmine ja jõustamine, ning saavutada üldsuse ja sidusrühmade toetus liidu poliitilistele jõupingutustele keskkonna ja kliima valdkonnas. Eelkõige tuleks nendega toetada alusteadmiste **ja liidu õigusaktide rakendamise parimate tavade** levitamise, teadlikkuse tõstmise, üldsuse osalemise, teabe kättesaadavuse ja keskkonnaküsimustega seonduva õiguskaitse kättesaadavuse parandamist.

- (22) Käesoleva määruse raames tuleks toetust anda vastavalt ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu*** määrusele (***EL***, Euratom) nr ***966/2012***¹. Programmi LIFE raames rahastatavad projektid peaksid vastama rahastamiskõlblikkuse ja toetuse andmise kriteeriumidele, et tagada liidu rahaliste vahendite parim võimalik kasutamine ja Euroopa tasandi lisaväärtus. ***Liidu lisaväärtuse hindamisel peaks komisjon pöörama prioriteetsete valdkondade puhul erilist tähelepanu projektide korduva läbiviimise ja ülekandmise potentsiaalile, tulemuste jätkusuutlikkusele ning mõjule prioriteetsete valdkondade üld- ja erieesmärkide saavutamise jaoks, samuti projektiteemade kaudu rakendatavatele valdkondlikele prioriteetidele.*** Soodustada tuleks valdkonnaülese mõjuga projekte. Samuti peaks komisjon edendama ja julgustama keskkonnahoidlike riigihangete kasutamist, eriti projektide rakendamisel.

¹ ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL, Euratom) nr 966/2012, mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (ELT L 298, 26.10.2012, lk 1).***

- (23) Et kõigil siseturul tegutsevatel ettevõtjatel oleksid võrdsed võimalused ja et vältida põhjendamatuid konkurentsimoonutusi, peaksid programmi LIFE alusel eraldatavad rahalised vahendid puudutama vajaduse korral turutõrgete kaotamist. Kui rahastamise näol on tegemist riigiabiga Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 107 lõike 1 mõistes, tuleks see kavandada kooskõlas riigiabi eeskirjadega, et vältida turumoonutusi, näiteks erarahastamise väljatõrjumist, ebaefektiivsete turustruktuuride loomist või ebatõhusate ettevõtete säilitamist, kusjuures rahalisi vahendeid ei tohi kasutusele võtta enne, kui komisjon on selle ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 alusel heaks kiitnud, välja arvatud juhul, kui rahastamine on kooskõlas määrusega, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 994/98¹.

¹

Nõukogu 7. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 994/98, milles käsitletakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamist teatavate horisontaalse riigiabi liikide suhtes (EÜT L 142, 14.5.1998, lk 1).

- (24) Et parandada keskkonna- ja kliimapoliitika rakendamist ning suurendada keskkonna- ja kliimaeesmärkide integratsiooni teistesse poliitikavaldkondadesse, tuleks programmi LIFE raames edendada projekte, millega toetatakse ühtseid lähenemisviise keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ja vastava poliitika rakendamisele. ***Sellised integreeritud projektid peaksid toimima konkreetsete vahenditena, mille abil tõhustatakse keskkonna- ja kliimaeesmärkide integreerimist liidu muudesse poliitikavaldkondadesse ning liidu üldkuludesse vastavalt strateegiale „Euroopa 2020”. Need projektid peaksid kujunema heaks tavaks, mille abil näidata, kuidas rakendada liikmesriikides ja piirkondades tõhusalt ja hästi kooskõlastatult liidu keskkonna- ja kliimapoliitikat.*** Keskkonna allprogrammi puhul peaksid integreeritud projektid olema ennekõike suunatud liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020 rakendamisele, pöörates erilist tähelepanu direktiiviga 92/43/EMÜ loodud Natura 2000 võrgustiku tulemuslikule juhtimisele ja tugevdamisele nimetatud direktiivi artikli 8 ***põhjal koostatud*** tähtsusjärjestatud tegevuskavade, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/60/EÜ¹ ning jäätmeid ja õhku käsitlevate õigusaktide rakendamise kaudu.

¹ ***Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1).***

- (25) Integreeritud projektid, ehkki neis keskendutakse kindlaksmääratud teemadele, peaksid olema mitmeotstarbelised rakendusmehhanismid (olles suunatud näiteks keskkonnakasule ja suutlikkuse suurendamisele), mis võimaldab saavutada tulemusi ka muudes poliitikavaldkondades, eelkõige merekeskkonnas vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/56/EÜ¹ eesmärkidele. Integreeritud projekte võiks kavandada **ka** muudes keskkonnavaldkondades. Kliimameetmete allprogrammi puhul peaksid kõnealused projektid olema ennekõike suunatud kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise strateegiatele ja tegevuskavadele.
- (26) Integreeritud projektide puhul tuleks toetada vaid teatavaid tegevusi ja meetmeid, samas kui projekti tegevusi toetavaid muid tegevusi tuleks rahastada liidu muudest liidu rahastamisprogrammidest ning riiklikest, piirkondlikest ja erasektori rahalistest vahenditest. Programmi LIFE alusel eraldatavate rahaliste vahenditega tuleks kasutada ära koostoimet ja tagada sidusus liidu eri rahastamisallikate vahel, keskendudes strateegiliselt keskkonnale ja kliimale **ning tagades ühtlasi menetluste lihtsustamise**.

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta direktiiv 2008/56/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse merekeskkonnapoliitika-alane tegevusraamistik (merestrateegia raamdirektiiv) (ELT L 164, 25.6.2008, lk 19).*

- (27) *Integreeritud projektide puhul, milles keskendutakse jõuliselt liidu keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide ja vastava poliitika rakendamisele ühtsete käsituste abil, tuleb meetmeid võtta kõikides liidu osades ja kõigis käesolevas määruses käsitletud sektorites. Selleks tuleb valimisprotsessis arvestada jaotusküsimust, et lihtsustada geograafilise tasakaalu saavutamist, ning liikmesriigid peavad tegema jõupingutusi, vajaduse korral programmi LIFE tehnilise abi programmide toel, et valmistada ette ja esitada programmi LIFE programmitöö perioodi jooksul vähemalt üks integreeritud projekt.*
- (28) *Kuna integreeritud projekti puhul on tegemist uue käsitusega, tuleks sidusrühmi vajaduse korral toetada tehnilise abiga. Kaheetapiline taotlemismenetlus peaks taotlemist kergendama. Esimeses etapis tuleks rahastamiskavas näidata, milliseid muid liidu, riiklikke või erasektori rahastamisallikaid kasutatakse ja millises ulatuses. Alles teises etapis tuleb esitada eellepingud vähemalt ühe muu rahastamisallika kohta, et tagada lisarahastamisallika kasutamise tingimuse täitmine. Toetuse määramise etapis tuleks võtta arvesse seda, millises ulatuses hakatakse kasutama liidu muid vahendeid.*

- (29) *Integreeritud projektide edu sõltub tihedast koostööst programmi LIFE eesmärkidega seotud riiklike, piirkondlike, kohalike asutuste ja valitsusväliste osalejate vahel. Seepärast tuleks kohaldada läbipaistvuse ja avalikustamise põhimõtteid (seoses projektide väljatöötamist, rakendamist, hindamist ja järelvalvet käsitlevate otsustega).*
- (30) *Keskkonna allprogrammi alla kuuluvate muude kui integreeritud projektide puhul tuleks kooskõlas solidaarsuse ja vastutuse jagamise põhimõttega kehtestada esimese mitmeaastase tööprogrammi ajaks vahendite proportsionaalne jaotus kõikide liikmesriikide vahel, määrates kindlaks suunavad riiklikud eraldised.*
- (31) *Et suurendada liikmesriikide suutlikkust osaleda programmis LIFE, tuleks käesoleva määrusega kehtestatud nõuded täitnud liikmesriigile teha kättesaadavaks suutlikkuse suurendamise projektideks ette nähtud tagatud rahastamisvahendid. Kõnealused vahendid tuleks teha kättesaadavaks kokkulepitud suutlikkuse suurendamise kava põhjal, milles on esitatud nii sekkumisprojektid kui ka nendeks vajaminevad vahendid.*

- (32) *Projekti hindamise ja toetuse määramise põhikriteerium programmis LIFE peaks olema kvaliteet. Jaotuse põhimõtte kehtestamine geograafilise tasakaalu kajastamise eesmärgil on suunav ega tohiks tähenda vahendite või eraldiste tagamist liikmesriigile.*
- (33) Liit on ühinenud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooniga (Århusi konventsioon). Seetõttu tuleks soodustada **liidu üldiste huvide saavutamise nimel tegutsevate** vabaühenduste **ning mittetulundusüksuste võrgustike** tööd, kuna nemad toetavad tulemuslikult Århusi konventsiooni eesmärgi, esindades poliitika kujundamise käigus liidu kodanike huve ja seisukohti. Lisaks aitavad nad kaasa konventsiooni rakendamisele ning tõstavad teadlikkust keskkonna- ja kliimaprobleemide ja nende probleemide lahendamiseks võetavate poliitiliste meetmete vallas. Programmi LIFE raames on asjakohane toetada mitmesuguseid peamiselt keskkonna- või kliimameetmete valdkonnas liidu üldiste huvide saavutamise nimel tegutsevaid vabaühendusi **ja mittetulundusüksuste võrgustikke**, määrates neile konkurentsivõimelisel ja läbipaistval moel tegevustoetusi, et toetada nende tulemuslikku osalemist liidu poliitikas, **edendada ja tugevdada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkide rakendamist ja jõustamist** ning suurendada ja tugevdada nende suutlikkust saada tõhusamateks partneriteks.

- (34) Selleks et täita oma ülesandeid keskkonna- ja kliimapoliitika väljatöötamise ja rakendamise algatamisel, peaks komisjon kasutama programmi LIFE vahendeid, et toetada liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide algatamist, rakendamist ja läbivat arvessevõtmist, sealhulgas teenuste ja kaupade hankeid. Käesoleva määruse alusel teavitustegevuseks eraldatavad vahendid **peaksid** hõlmama ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist **ning kõigi liidu peamiste keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide rakendamise ja ülevõtmise hetkeolukorra tutvustamist.**
- (35) Praegu turul laenude, omakapitali ja riskikapitali nõudluse ja pakkumise vahel olevad käärid jäävad finantskriisi tõttu tõenäoliselt püsima ning seetõttu on asjakohane lubada rahastamisvahendite kasutamist, et toetada keskkonna- või kliimavaldkonnas võimalikku tulu toovaid projekte. Programmi LIFE kaudu toetatavaid rahastamisvahendeid tuleks kasutada turu konkreetsete vajaduste täitmiseks kulutõhusal viisil kooskõlas programmi eesmärkidega ja nendega ei tohiks tõrjuda välja erarahastamist. Rahastamisvahendeid peaks olema võimalik kombineerida liidu eelarvest antavate toetustega, sealhulgas käesoleva määruse alusel antavate toetustega.

- (36) Varasematest programmide LIFE kogemustest ilmneb vajadus ■ suunata jõupingutused konkreetsetele keskkonna- ja kliimapoliitika prioriteetidele ja tegevusvaldkondadele. *Valdkondlike prioriteetide loetelu ei tohiks olla ammendav, sest taotlejatel peaks olema võimalik esitada ettepanekuid ka muudes valdkondades, et kasutada uute probleemidega toimetulekuks uusi ideid.* Mitmeaastased tööprogrammid peaksid programmi LIFE eesmärkide ja sihtide saavutamiseks olema **ka** paindlikud, tagades samas *valdkondlikke prioriteete rakendavate projektiteemade* vajaliku stabiilsuse, võimaldamaks potentsiaalsetel taotlejatel ettepanekuid kavandada, ette valmistada ja esitada. *Esimene mitmeaastane tööprogramm peaks kehtima neli aastat ning sellele järgnev teine tööprogramm kolm aastat. Mõlemad tööprogrammid peaksid sisaldama valdkondlikke prioriteete rakendavate projektiteemade mittetäielikku loetelu.*

- (37) *Varasemad programmi LIFE raames saadud kogemused on näidanud, et riiklikud LIFE kontaktpunktid on äärmiselt olulised, seda eriti taotlejate ja toetusesaajate abistamisel, millega aidatakse kaasa programmide edukale rakendamisele. Sellest tulenevalt tuleks jätkata ja võimaluse korral tõhustada riiklike ja piirkondlike LIFE kontaktpunktide süsteemi tegevust, eelkõige nendes liikmesriikides, kus rakendatakse vähe projekte, samuti tuleks tõhustada koostööd komisjoni ja riiklike LIFE kontaktpunktide ning riiklike ja piirkondlike LIFE kontaktpunktide vahel. Varasemad programmide LIFE raames saadud kogemused on näidanud ka seda, et programmi LIFE võimendava mõju ja sellega loodava liidu lisaväärtuse suurendamiseks on oluline tagada projektitulemuste ning võrgustikutöö tõhus levitamine, korraldades eelkõige seminare, õpikodasid ning muid tegevusi, mille eesmärk on kogemuste, teadmiste ja heade tavade vahetamine liidus. Seetõttu peaks komisjon tegelema jätkuvalt sihipärase levitamistööga ning seda tõhustama, sealhulgas eelkõige meetmetega, milles keskendutakse esmajoones integreeritud projektidele (eriti nendes liikmesriikides, kus neid vähe rakendatakse) ja konkreetsetele sektoritele, ning lihtsustama koostööd ja kogemuste vahetamist programmi LIFE toetusesaajate ja muude isikute vahel. Komisjon peaks samuti jätkuvalt ja korrapäraselt ning asjakohaseid meediakanaleid ja tehnoloogiaid kasutades avaldama programmi LIFE kaudu rahastatavate projektide loetelusid, mis sisaldaksid projekti eesmärkide ja saavutatud tulemuste lühikirjeldust ja kokkuvõtet igale projektile kulutatud vahendite kohta.*

- (38) Programmi LIFE lihtsustamist ning taotlejate ja toetusesaajate halduskoormuse vähendamist silmas pidades tuleks rohkem kasutada kindlasummalisi ja ühekordseid toetusi, *ohustamata seejuures käibemaksu ja koosseisuliste töötajatega seotud kulude rahastamiskõlblikkust, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 966/2012. Kehtiva tava kohaselt peaks avalik-õiguslike organisatsioonide (koordineeriv toetusesaaja või seotud toetusesaaja) poolt projektile makstav summa olema vähemalt 2 % suurem projektiga tegelevate riigiteenistujate palgakulust. Liidu vahendeid ei tohiks kasutada riigieelarve rahastamiseks, näiteks käibemaksu tasumiseks. Käibemaksu katmiseks kasutatavate liidu vahendite mahu kohta on siiski vähe teavet. Komisjon peaks seetõttu andma programmi LIFE vahe- ja järelhindamisel liikmesriikide kaupa ülevaate käibemaksu tagastamise taotluste kohta, mis programmi LIFE toetusesaajad on viimases makseetapis esitanud.*
- (39) *Kehtestada tuleks sellised kaasrahastamise ülemmäärad, mida on vaja programmi LIFE raames antavate toetuste tulemusliku taseme hoidmiseks.*

- (40) Programmi LIFE ja selle allprogramme tuleks vastavate tulemusnäitajate alusel korrapäraselt kontrollida ja hinnata, et võimaldada teha kohandusi, *sealhulgas vaadata vajaduse korral läbi valdkondlikud prioriteedid. Programmide ja projektide hindamise tulemusnäitajate täpsemal määratlemisel peaks komisjon panema rõhku kvaliteediseirele, tuginedes tulemusnäitajatele ning eeldatavatele tulemustele ja mõjule. Komisjon peaks tegema ettepaneku ka sellise meetodi kasutuselevõtmiseks, mis võimaldab jälgida projektide õnnestumist pikas perspektiivis, eelkõige looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetses valdkonnas.* Selleks et saada tõendusmaterjale mõlema allprogrammi kasulike kõrvalmõjude kohta kliimameetmete ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas ning esitada teavet kulutuste suuruse kohta, tuleks programmi LIFE järelevalve raames jälgida kliimameetmete ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutusi vastavalt teatisele „Euroopa 2020. aasta strateegia aluseks olev eelarve”. Jälgimisel tuleks lähtuda lihtsast metoodikast, mille kohaselt liigitatakse kulutused ühte järgmisest kolmest kategooriast: ainult kliima/bioloogilise mitmekesisusega seotud **kulud** (arvestuslik osakaal 100 %), suurel määral kliima/bioloogilise mitmekesisusega seotud **kulud** (arvestuslik osakaal 40 %), kliima/bioloogilise mitmekesisusega mitteseotud **kulud** (arvestuslik osakaal 0 %). Kõnealune metoodika ei tohiks välistada vajaduse korral täpsema metoodika kasutamist.

- (41) *Kuna komisjonil on programmi LIFE ja selle projektide juhtimisel pikaajaline kogemus ning programmi LIFE toetusesaajatel on väliste järelevalvemeeskondadega positiivne kogemus, peaks programmi LIFE juhtimist jätkama komisjon. Programmi LIFE ja sellega seotud projektide haldusstruktuuri muutuste suhtes tuleks eelnevalt kohaldada kulude-tulude analüüsi ning erilist tähelepanu tuleks pöörata piisavate ja põhjalike eksperdiarvamuste saamisele, eelkõige looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetses valdkonnas.*
- (42) Liidu finantshuve tuleks kogu kulutsükli kestel kaitsta proportsionaalsete meetmete abil, sealhulgas eeskirjade eiramise ennetamise, avastamise ja uurimise, kaotsi läinud, alusetult väljamakstud või valesti kasutatud rahaliste vahendite tagasinõudmise ning vajaduse korral karistuste määramise abil.

- (43) *Et tagada liidu vahendite kasutamise parim võimalik hindamine, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses tulemusnäitajatega, mida kohaldatakse keskkonna allprogrammi valdkondlike prioriteetide ning kliimameetmete allprogrammi prioriteetsete valdkondade suhtes, seoses III lisas sätestatud valdkondlike prioriteetide muutmisega ning seoses looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsmist toetavatele projektidele eraldatavate toetuste protsentuaalse osa tõstmisega eelarves. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamise ja koostamise ajal peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.*

- (44) *Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused seoses mitmeaastaste tööprogrammide vastuvõtmisega, tuleks komisjonile anda rakendusvolitused. Neid volitusi tuleks teostada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 182/2011¹.*
- (45) *Kui keskkonna- ja kliimameetmete programmi LIFE komitee ei esita arvamust rakendusakti eelnõu kohta, peaks komisjon jätma kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõikega 4 rakendusakti eelnõu vastu võtmata. Kõnealust menetlust tuleks põhjendada muu hulgas vajadusega hinnata vahendite proportsionaalset jaotust integreeritud projektide vahel, eriti maksimumsummat, mida võib ühele integreeritud projektile eraldada.*

I

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).*

- (46) Selleks et tagada tõhus üleminek määruse (EÜ) nr 614/2007 ja programmi LIFE kohaselt vastu võetud meetmete vahel, on vaja nimetatud määruse alusel rahastatud tegevuste järelevalvet, auditeerimist ja kvaliteedi hindamist jätkata ka pärast nimetatud määruse kehtivuse lõppu.
- (47) Programmi LIFE lisaväärtus tuleneb selle käsituse ja rõhuasetuse eripärast, tänu millele on programmi alusel ellu viidav tegevus eriti hästi kohandatud keskkonna ja kliimaga seotud vajadustele. Liikmesriikide eraldi võetavate meetmetega võrreldes on programm LIFE võimeline aitama kaasa keskkonnapoliitika tulemuslikumale rakendamisele, ühendades suuremal hulgal ressursse ja teadmisi. Samuti loob programm platvormi selleks, et töötada välja ja vahetada parimaid tavasid ja teadmisi, parandada õigustiku rakendamist, ergutada ja kiirendada selle rakendamises tehtavaid muudatusi, suurendada suutlikkust, toetada erasektorit ja eriti VKEsid väikesemahuliste tehnoloogiate ja lahenduste katsetamisel ning võimaldada liikmesriikidel ja sidusrühmadel üksteiselt õppida. Lisaks tekitab programm LIFE liidu ja liikmesriikide rahaliste vahendite koostoime, võimendades erasektori lisavahendeid ning suurendades seeläbi liidu sekkumise sidusust ja edendades õigustiku ühtlasemat rakendamist.

(48) Kuna käesoleva määruse eesmärged, nimelt liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide rakendamisele ja väljatöötamisele kaasaaitamine, sealhulgas keskkonna- ja kliimaeesmärkide integreerimine muudesse poliitikavaldkondadesse ning parema juhtimise edendamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu on neid pigem parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(49) *Määrus (EÜ) nr 614/2007 tuleks seetõttu kehtetuks tunnistada,*

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I JAOTIS

Keskkonna- ja kliimameetmete programm (LIFE)

Artikkel 1

Loomine

Luuakse keskkonna- ja kliimameetmete programm ajavahemikuks 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 (■ „programm LIFE”).

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „katseprojektid” – projektid, mille raames kasutatakse tehnikat või meetodit, mida ei ole varem või mujal kasutatud või katsetatud, ning mis pakuvad olemasolevate parimate tavadega võrreldes potentsiaalseid keskkonna või kliimaga seotud eeliseid **ja mida saab hiljem sarnastes olukordades laiemalt rakendada;**
- b) „näidisprojektid” – projektid, mille raames võetakse kasutusele, katsetatakse, hinnatakse ja levitatakse meetmeid, metoodikaid või käsitusi, mis on projekti konkreetses kontekstis, näiteks geograafilises, ökoloogilises, sotsiaalmajanduslikus kontekstis, uued või tundmatud ja mida võiks sarnastes olukordades kasutada mujalgi;

- c) „parimaid tavasid järgivad projektid” – projektid, mille raames kasutatakse asjakohaseid, kulutõhusaid ja nüüdisaegseid tehnikaid, meetodeid ja käsitusi, võttes arvesse projekti konkreetset konteksti;
- d) „integreeritud projektid” – suure territoriaalse ulatusega projektid, mis eelkõige hõlmavad üht või mitut piirkonda **või riiki** ning mille kaudu viiakse ellu kas liidu keskkonna- või kliimaalastes õigusaktides ettenähtud, muudele liidu õigusaktidele vastavalt välja töötatud või liikmesriikide ametiasutuste välja töötatud **keskkonna- ja kliimakavasid ja -strateegiaid eelkõige loodusega seotud valdkondades, sealhulgas Natura 2000 võrgustiku juhtimise, vee, jäätmete, õhu ning kliimamuutuste leevendamise ja kliimamuutustega kohanemise valdkondades, tagades samal ajal sidusrühmade kaasamise ning edendades kooskõla vähemalt ühe muu liidu, riikliku või erasektori asjakohase rahastamisallikaga ja nende allikate kasutuselevõtmist;**
- e) „tehnilise abi projektid” – projektid, mille **raames antakse taotlejatele tegevustoetuste kaudu rahalist abi, et aidata taotlejatel valmistada ette integreeritud projekte ning tagada, et projektid vastavad programmi LIFE ajakavale ning tehnilistele ja finantsalastele nõuetele kooskõlas artikli 8 lõikes 3 osutatud fondidega;**

- f) „suutlikkuse suurendamise projektid” – projektid, mille raames antakse tegevustoetuste kaudu rahalist abi tegevuse jaoks, mis on vajalik liikmesriigi, sealhulgas riiklike või piirkondlike LIFE kontaktpunktide suutlikkuse suurendamiseks, et võimaldada liikmesriigil programmis LIFE tõhusamalt osaleda;*
- g) „ettevalmistusprojektid” – peamiselt komisjoni poolt koostöös liikmesriikidega kindlaks määratud projektid, millega toetatakse liidu keskkonna- või kliimapolitiika ja vastavate õigusaktide väljatöötamise ja rakendamise konkreetseid vajadusi;*
- h) „teabe-, teadlikkuse tõstmise ja teabe levitamise projektid” – projektid, mille eesmärk on toetada teabevahetust, teabe levitamist ja teadlikkuse tõstmist keskkonna ja kliimameetmete allprogrammide raames.*

Artikkel 3

Üldeesmärgid ja tulemusnäitajad

1. Programmi LIFE üldeesmärgid on eelkõige järgmised:
 - a) aidata kaasa ressursitõhusa, vähese CO₂-heitega ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise majanduse saavutamisele, keskkonna kaitsmisele ja keskkonna kvaliteedi parandamisele ning bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamisele ja ümberpööramisele, ***sealhulgas Natura 2000 võrgustiku toetamisele ning ökosüsteemide seisukorra halvenemise vastu võitlemisele***;
 - b) parandada liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide väljatöötamist, rakendamist ja täitmist, ***ergutada*** ja edendada keskkonna- ja kliimaeesmärkide läbivat arvessevõtmist liidu muudes poliitikavaldkondades ja avaliku ja erasektori tegevuses ning nendesse integreerimist, sealhulgas era- ja avaliku sektori suutlikkuse suurendamise kaudu;

c) toetada keskkonna- ja kliimavaldkonna paremat juhtimist kõikidel tasanditel, ***samuti kodanikuühiskonna, vabaühenduste ja kohalike osalejate suuremat kaasamist;***

d) ***toetada seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi rakendamist.***

Nimetatud eesmärgi järgides aitab programm LIFE kaasa säästvate arengule, strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ja sihtide saavutamisele ***ning liidu asjakohastele keskkonna- ja kliimastrateegiatele ja -kavadele.***

2. ***Lõikes 1 sätestatud üldeesmärgi püütakse saavutada järgmiste allprogrammide abil:***

a) ***keskkonna allprogramm;***

b) ***kliimameetmete allprogramm.***

3. Programmi LIFE tulemuslikkust hinnatakse eelkõige järgmiste näitajate alusel:

- a) lõike 1 punktis a osutatud üldeesmärgi puhul hinnatakse keskkonna ja kliima paranemist, mis on saavutatud tänu programmile LIFE. Bioloogilise mitmekesisuse vähenemise peatamisele ja ümberpööramisele kaasaaitamise eesmärgi puhul hinnatakse programmiga saavutatud keskkonna paranemist selle järgi, kui suur osa Natura 2000 võrgustikust on taastatud või võetud asjaomase juhtimise alla, kui suur on taastatud ökosüsteemi pindala *ja milline selle liik*, ning kaitsestaatuse parandamise eesmärgil võetud meetmete sihiks olevate elupaikade ja liikide arv ja tüüp;
- b) lõike 1 punktis b osutatud üldeesmärkide puhul, mis on seotud väljatöötamise ja rakendamisega, hinnatakse selliste välja töötatud või ellu viidud meetmete arvu, mille abil rakendatakse liidu keskkonna- või kliimapoliitika ja vastavate õigusaktide alusel kavasid, programme ja strateegiaid, samuti hinnatakse korduvaks läbiviimiseks või ülekandmiseks sobilike meetmete arvu;

- c) lõike 1 punktis b osutatud integreerimise ja läbiva arvessevõtmisega seotud üldeesmärkide puhul hinnatakse selliste meetmete arvu, millega saavutatakse koostoime või mida võetakse läbivalt arvesse liidu muudes rahastamisprogrammides või mis on integreeritud avaliku või erasektori tegevusse;
- d) lõike 1 punktis c osutatud üldeesmärgi puhul hinnatakse selliste meetmete arvu, mille eesmärk on tagada parem juhtimine, teabe levitamine ning teadlikkus keskkonna- ja kliimaküsimustest.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 29 vastu delegeeritud õigusakte selliste tulemusnäitajate ***täpsemaks määratlemiseks***, mida kohaldatakse ***prioriteetsete valdkondade ja valdkondlike prioriteetide suhtes, millele on seoses keskkonna allprogrammiga osutatud artiklis 9 ja III lisas ning seoses kliimameetmete allprogrammiga artiklis 13.***



Artikkel 4

Eelarve

1. Programmi LIFE rakendamise rahastamispakett **aastateks 2014 kuni 2020 on 3 456 655 000 eurot (jooksvates hindades), mis moodustab 0,318 % määruses (EL) nr .../2013⁺ osutatud kulukohustuste assigneeringute kogusummast.**

Iga-aastased eraldised määratakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt kindlaks vastavalt mitmeaastases finantsraamistikus sätestatud piirmääradele.

2. Eelarve jaotus allprogrammide vahel on järgmine:
 - a) lõikes 1 osutatud rahastamispaketist eraldatakse **2 592 491 250** eurot keskkonna allprogrammile;
 - b) lõikes 1 osutatud rahastamispaketist eraldatakse **864 163 750** eurot kliimameetmete allprogrammile.

⁺

Väljaannete talitus: palun lisada dokumendis st11791/13 esitatud määruse number.

Artikkel 5

Kolmandate riikide osalemine programmis LIFE

Programmis LIFE võivad osaleda järgmised riigid:

- a) Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu osalisteks olevad Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigid;
- b) kandidaatriigid, potentsiaalsed kandidaadid ning liiduga ühinevad riigid;
- c) Euroopa Liidu naabruspoliitikaga hõlmatud riigid;
- d) riigid, kes on saanud Euroopa Keskkonnaagentuuri liikmeteks vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 933/1999¹;

Osaletakse tingimustel, mis on sätestatud vastavates kahe- või mitmepoolsetes lepingutes, millega nähakse ette kõnealuste kolmandate riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtted.

¹ *Nõukogu 29. aprilli 1999. aasta määrus (EÜ) nr 933/1999, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1210/90 Euroopa Keskkonnaagentuuri ning Euroopa keskkonnateabe- ja -vaatlusvõrgu asutamise kohta (EÜT L 117, 5.5.1999, lk 1).*

Artikkel 6

Tegevus väljaspool liitu või ülemeremaades ja -territooriumidel

1. Ilma et see piiraks artikli 5 kohaldamist, võib programmi LIFE raames rahastada tegevust väljaspool liitu ***ning ülemeremaades ja -territooriumidel vastavalt otsusele 2001/822/EÜ (ülemeremaade ja –territooriumide assotsieerimise otsus)***, kui nimetatud tegevus on ***vajalik*** liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks ***ning tagamaks liikmesriikide territooriumitel, mille suhtes kohaldatakse aluslepinguid***, rakendatavate meetmete tulemuslikkus.
2. Juriidiline isik, mille asukoht on väljaspool liitu, võib osaleda artiklis 18 osutatud projektides tingimusel, et projekti koordineeriv toetusesaaja asub liidus ja väljaspool liitu ellu viidav tegevus vastab käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud nõuetele.

Artikkel 7

Rahvusvaheline koostöö

Programmi LIFE rakendamisel võib teha koostööd asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega ning nende organisatsioonide asutuste ja organitega, kui see on vajalik artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 8

Vastastikune täiendavus

1. Komisjon ja liikmesriigid tagavad, et programmi LIFE alusel antav toetus on kooskõlas liidu poliitika ja prioriteetidega ning täiendab liidu teisi ***rahastamisvahendeid, tagades ühtlasi ka lihtsustamismeetmete rakendamise.***
2. Programmi LIFE alusel rahastatav tegevus peab vastama liidu ja liikmesriikide õigusele, sealhulgas liidu riigiabi eeskirjadele. Programmi LIFE alusel toimuvast rahastamisest, mille näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 mõistes, annavad liikmesriigid teada komisjonile ning rahalisi vahendeid ei tohi kasutusele võtta enne, kui komisjon on selle ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 alusel heaks kiitnud, välja arvatud juhul, kui rahastamine on kooskõlas määrusega, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 994/98 artikli 2 lõikele 1 ning artiklile 8.

3. Komisjon ja liikmesriigid tagavad vastavalt oma sellekohastele kohustustele programmi LIFE kooskõla Euroopa Regionaalarengu Fondiga, Euroopa Sotsiaalfondiga, Ühtekuuluvusfondiga, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondiga ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondiga, et luua koostoime, eriti integreeritud projektide puhul, ning et toetada programmi LIFE raames välja töötatud lahenduste, meetodite ja käsituste kasutamist. ***Selline kooskõlastamine toimub ühissätete määrusega kehtestatud raamistiku ning ühise strateegilise raamistiku ja partnerluslepingutes kehtestatud mehhanismide kaudu nimetatud määruses nõutud viisil.***
4. Komisjon tagab samuti sidususe ja koostoime ning väldib kattumisi programmi LIFE ning liidu muude tegevuspõhimõtete ja ***rahastamisvahendite***, eelkõige raamprogrammi Horisont 2020 ja liidu välistegevuse alla kuuluvate tegevuspõhimõtete ja vahendite vahel.

II JAOTIS
ALLPROGRAMMID

1. PEATÜKK
Keskkonna allprogramm

Artikkel 9

Keskkonna allprogrammi I prioriteetsed valdkonnad

1. Keskkonna allprogramm hõlmab kolme prioriteetset valdkonda:
 - a) keskkond ja ressursitõhusus,
 - b) **loodus ja** bioloogiline mitmekesisus,
 - c) keskkonnavalamine juhtimine ja teave.
2. ***Lõikes 1 osutatud prioriteetsed valdkonnad hõlmavad III lisas sätestatud valdkondlikke prioriteete.***

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 29 vastu delegeeritud õigusakte, et lisada, jätta välja või muuta III lisas sätestatud valdkondlikke prioriteete, lähtudes järgmistest kriteeriumidest:

- a) *seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud prioriteedid;*
- b) *artiklites 10, 11 ja 12 osutatud iga prioriteetse valdkonna erieesmärgid;*
- c) *artiklis 24 osutatud mitmeaastase tööprogrammi rakendamisel saadud kogemused;*
- d) *integreeritud projektide rakendamisel saadud kogemused;*
- e) *pärast ...^{*} vastu võetud liidu uutest keskkonnaalastest õigusaktidest tulenevad prioriteedid või*
- f) *liidu kehtivate keskkonnaalaste õigusaktide ja vastava poliitika rakendamisel saadud kogemused.*

Komisjon vaatab läbi III lisas sätestatud valdkondlikud prioriteedid ning vajaduse korral muudab neid kõige hiljemalt artikli 27 lõike 2 punktis a osutatud programmi LIFE vahehindamise ajaks.

*

Väljaannete talitus: palun lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

3. Vähemalt 55 % keskkonna allprogrammi raames tegevustoetuste kaudu rahastatavatele projektidele ette nähtud eelarvevahenditest eraldatakse projektidele, millega toetatakse looduse ja bioloogilise mitmekesisuse kaitset.
4. ***Komisjonil on õigus võtta vastavalt artiklile 29 vastu delegeeritud õigusakte, et tõsta käesoleva artikli lõikes 2 osutatud protsendimäära kuni 10 % võrra, tingimusel et looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna alla kuuluvate ja kvaliteedi miinimumnõuetele vastavate taotlustega kahe järjestikuse aasta jooksul taotletud kogusumma on üle 20 % suurem kõnealustele aastatele eelneval kahel aastal arvestatud vastavast summast.***

Artikkel 10

Keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Keskkonna allprogrammi keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) töötada välja, katsetada ja tutvustada keskkonnaprobleemide puhul kordamiseks, ülekandmiseks või läbivaks arvessevõtmiseks sobilikke poliitika- või juhtimiskäsitusi, parimaid tavaid ja lahendusi (*sealhulgas uuenduslike tehnoloogiate väljatöötamine ja esitlemine*), võttes muu hulgas arvesse keskkonna ja tervise vahelisi seoseid ning toetades ressursitõhususega seotud poliitikat ja õigusakte, kaasa arvatud ressursitõhusa Euroopa tegevuskava;
- b) toetada ühtsete lähenemisviiside kasutamist, väljatöötamist, katsetamist ja tutvustamist liidu keskkonnapoliitika ja keskkonnavalaste õigusaktide kohaste kavade ja programmide rakendamiseks, eelkõige sellistes valdkondades nagu vesi, jäätmed ja õhk;
- c) parandada alusteadmisi liidu keskkonnapoliitika ja keskkonnavalaste õigusaktide väljatöötamiseks, *rakendamiseks*, hindamiseks, järelevalveks ja kontrollimiseks ning liidus ja väljaspool liitu keskkonda mõjutavate tegurite, survetegurite ja vastumeetmete hindamiseks ja jälgimiseks.

Artikkel 11

Looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Keskkonna allprogrammi **looduse ja** bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) aidata looduse ja bioloogilise mitmekesisuse valdkonnas kaasa liidu poliitika ja õigusaktide, sealhulgas liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegia 2020, direktiivi 92/43/EMÜ ja direktiivi 2009/147/EÜ **edasiarendamisele ja** rakendamisele, eelkõige käsituste, parimate tavade ja lahenduste kohaldamise, väljatöötamise, katsetamise ja tutvustamise teel;
- b) toetada direktiivi 92/43/EMÜ artikli 3 alusel loodud Natura 2000 võrgustiku edasist arendamist, rakendamist ja juhtimist, eelkõige kõnealuse direktiivi artikli 8 **põhjal koostatud** tähtsusjärjestatud tegevuskavade rakendamiseks vajalike ühtsete käsituste kohaldamist, väljatöötamist, katsetamist ja tutvustamist;
- c) parandada alusteadmisi liidu looduse ja bioloogilise mitmekesisuse poliitika ja vastavate õigusaktide väljatöötamiseks, **rakendamiseks**, hindamiseks, järelevalveks ja kontrollimiseks ning liidus ja väljaspool liitu loodust ja bioloogilist mitmekesisust mõjutavate tegurite, survetegurite ja vastumeetmete hindamiseks ja jälgimiseks.

Artikkel 12

Keskkonnavalase juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Keskkonna allprogrammi keskkonnavalase juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) toetada teadlikkuse tõstmist keskkonnaküsimustes, sealhulgas saavutada üldsuse ja sidusrühmade toetus liidu poliitika kujundamisele keskkonnavaldkonnas, ja edendada säästvat arengu alaseid **teadmisi ning säästva tarbimise uusi tavasid**;
- b) toetada keskkonnavaldkonnas teabe edastamist, haldamist ja levitamist ning soodustada edukaid keskkonnaga seotud lahendusi ja tavasid käsitlevate teadmiste jagamist, muu hulgas sidusrühmade vahelise koostöö platvormide arendamise ja koolituse kaudu;
- c) edendada ja toetada liidu keskkonnavalaste õigusaktide tulemuslikumat järgimist ja järgimise tagamist, eelkõige parimate tavade ja poliitiliste käsituste väljatöötamise ja levitamise edendamise teel;

- d) edendada paremat keskkonnaalast juhtimist, laiendades sidusrühmade, sealhulgas vabaihenduste osalemist poliitika- ja poliitika rakendamise alastes konsultatsioonides.

2. PEATÜKK

Kliimameetmete allprogramm

Artikkel 13

Kliimameetmete allprogrammi ■ prioriteetsed valdkonnad

Kliimameetmete allprogramm hõlmab kolme prioriteetsset valdkonda:

- a) kliimamuutuste leevendamine,
- b) kliimamuutustega kohanemine,
- c) kliimaalane juhtimine ja teave.

Artikkel 14

Kliimamuutuste leevendamise prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Et aidata kaasa kasvuhoonegaaside heite vähendamisele, on kliimamuutuste leevendamise prioriteetse valdkonna erieesmärgid eelkõige alljärgnevad:

- a) aidata kaasa kliimamuutuste leevendamist käsitleva liidu poliitika ja vastavate õigusaktide rakendamisele ja väljatöötamisele, sealhulgas selle teema läbivale arvessevõtmisele muudes poliitikavaldkondades, eelkõige kliimamuutuste leevendamisega seotud poliitiliste või juhtimisalaste käsituste, parimate tavade ja lahenduste väljatöötamise, katsetamise ja tutvustamise teel;
- b) parandada alusteadmisi tulemuslike kliimamuutuste leevendusmeetmete väljatöötamiseks, hindamiseks, järelevalveks, kontrollimiseks ja rakendamiseks ning suurendada suutlikkust neid teadmisi praktikas kasutada;

- c) hõlbustada ühtsete lähenemisviiside väljatöötamist ja rakendamist, näiteks seoses kliimamuutuste leevendamist käsitlevate strateegiate ja tegevuskavadega nii kohalikul, piirkondlikul kui ka riiklikul tasandil;
- d) aidata kaasa kordamiseks, ülekandmiseks või läbivaks arvessevõtmiseks sobilike uuenduslike kliimamuutuste leevendustehnoloogiate, -süsteemide, -meetodite ja -vahendite väljatöötamisele ja tutvustamisele.

Artikkel 15

Kliimamuutustega kohanemise prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Et aidata kaasa jõupingutustele, mille abil suurendatakse vastupanuvõimet kliimamuutustele, on kliimamuutustega kohanemise prioriteetse valdkonna erieesmärgid eelkõige alljärgnevad:

- a) aidata kaasa kliimamuutustega kohanemist käsitleva liidu poliitika **■** väljatöötamisele ja rakendamisele, sealhulgas selle teema läbivale arvessevõtmisele muudes poliitikavaldkondades, eelkõige kliimamuutustega kohanemisega seotud poliitiliste või juhtimisalaste käsituste, parimate tavade ja lahenduste väljatöötamise, katsetamise ja tutvustamise teel, ***sealhulgas vajaduse korral ökosüsteemil põhinevate käsituste abil***;

- b) parandada alusteadmisi tulemuslike kliimamuutustega kohanemise meetmete väljatöötamiseks, hindamiseks, järelevalveks, kontrollimiseks ja rakendamiseks, ***asetades vajaduse korral esikohale ökosüsteemil põhineva lähenemisviisi***, ning suurendada suutlikkust neid teadmisi praktikas kasutada;
- c) hõlbustada ühtsete lähenemisviiside väljatöötamist ja rakendamist, näiteks seoses kliimamuutustega kohanemist käsitlevate strateegiate ja tegevuskavadega nii kohalikul, piirkondlikul kui ka riiklikul tasandil, ***asetades vajaduse korral esikohale ökosüsteemil põhinevad lähenemisviisid***;
- d) aidata kaasa kordamiseks, ülekandmiseks või läbivaks arvessevõtmiseks sobilike uuenduslike kliimamuutustega kohanemise tehnoloogiate, -süsteemide, -meetodite ja -vahendite väljatöötamisele ja tutvustamisele.

Artikkel 16

Kliimaalase juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid

Kliimaalase juhtimise ja teabe prioriteetse valdkonna erieesmärgid on eelkõige alljärgnevad:

- a) toetada teadlikkuse tõstmist kliimaküsimustes, sealhulgas saavutada üldsuse ja sidusrühmade toetus liidu poliitika kujundamisele kliimavaldkonnas, ja edendada säästvat arengu *alaseid teadmisi*;
- b) toetada kliimavaldkonnas teabe edastamist, haldamist ja levitamist ning soodustada edukaid kliimaga seotud lahendusi ja tavaid käsitlevate teadmiste jagamist, muu hulgas sidusrühmade vahelise koostöö platvormide arendamise ja koolituse kaudu;
- c) edendada ja toetada liidu kliimaalaste õigusaktide tulemuslikumat järgimist ja järgimise tagamist, eelkõige parimate tavade ja poliitiliste käsutuste väljatöötamise ja levitamise edendamise teel;
- d) edendada paremat kliimaalast juhtimist, laiendades sidusrühmade, sealhulgas vabaühenduste osalemist poliitika- ja poliitika rakendamise alastes konsultatsioonides.

III JAOTIS
ÜHISED RAKENDUSSÄTTED

1. PEATÜKK

Rahastamine

Artikkel 17

Rahastamise liigid

1. Liidupoolse rahastamise õiguslikud vormid võivad olla järgmised:
 - a) toetused;
 - b) avaliku hanke lepingud;
 - c) osalemine rahastamisvahendites vastavalt määruse (***EL, Euratom***) nr 966/2012 sätetele rahastamisvahendite kohta, ***eelkõige vastavalt selle artiklitele 139 ja 140***, ning tegevusalaste nõuetega, mis on sätestatud liidu vastavates õigusaktides;
 - d) muud liiki meetmed, mis on vajalikud artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

2. Komisjon rakendab käesolevat määrust kooskõlas määrusega ***(EL, Euratom) nr 966/2012***.
3. Käesoleva määruse alusel toimuv rahastamine, mille näol on tegemist riigiabiga ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, toimub ***viisil, mille puhul järgitakse asjaomaseid liidu riigiabi eeskirjasid***.
4. ***Vähemalt 81 % programmi LIFE eelarvevahenditest eraldatakse projektidele, mida rahastatakse tegevustoetustega või vajadusel lõike 1 punktis c osutatud rahastamisvahenditest.***

Sõltuvalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artikli 140 lõike 2 punktis f osutatud eelhindamisest võib komisjon lisada kõnealused rahastamisvahendid artiklis 24 osutatud mitmeaastasesse tööprogrammi.
5. ***Kuni 30 % lõike 4 kohaselt tegevustoetusteks eraldatud eelarvevahenditest võib eraldada integreeritud projektidele. Maksimumprotsent arvutatakse ümber artikli 27 lõike 2 punktis a osutatud programmi LIFE vahehindamise raames ning selleks esitatakse vajaduse korral seadusandlik ettepanek.***

Artikkel 18

Projektid

Tegevustoetustega võib rahastada järgmisi projekte:

- a) katseprojektid,
- b) näidisprojektid,
- c) parimate tavade projektid,
- d) integreeritud projektid ■ ,
- e) tehnilise abi projektid,
- f) suutlikkuse suurendamise projektid,**
- g) ettevalmistusprojektid,
- h) teabe-, teadlikkuse tõstmise ja teabe levitamise projektid,
- i) muud projektid, mis on vajalikud artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 19

Projektide rahastamiskõlblikkuse ja toetuse määramise kriteeriumid ning projektide valimine

1. Artiklis 18 osutatud projektid peavad vastama **artiklis 2 sätestatud mõistetele põhinevatele** rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele **ning järgmistele toetuse määramise kriteeriumidele**:
 - a) projekt on liidu huvides, aidates märkimisväärselt kaasa mõne artiklis 3 sätestatud programmi LIFE **üldeesmärgi ning artiklis 9 sätestatud prioriteetsete valdkondade erieesmärkide, III lisas sätestatud valdkondlike prioriteetide või artiklis 13 sätestatud prioriteetsete valdkondade erieesmärkide** saavutamisele;
 - b) projekt on kulutõhus ning tehniliselt ja rahaliselt sidus ning
 - c) projekti kavandatud rakendamine on mõistlik.

■

2. ***Projektile toetuse määramise aluseks on kvaliteeti puudutavate miinimumnõuete täitmine vastavalt määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 asjakohastele sätetele.***
3. Programmi LIFE ***ühe prioriteetse valdkonna*** raames rahastatavad projektid ***ei kahjusta keskkonna- või kliimaeesmärkide saavutamist muus prioriteetses valdkonnas*** ning võimaluse korral edendavad need koostoimet eri eesmärkide vahel ning keskkonnasäästlike riigihangete kasutamist.
4. ***Komisjon tagab integreeritud projektide puhul geograafilise tasakaalu, eraldades igale liikmesriigile suunavalt vähemalt kolm integreeritud projekti, tagades, et artiklis 1 osutatud programmi LIFE programmitöö perioodi jooksul kuulub vähemalt üks integreeritud projektidest nii keskkonna allprogrammi kui ka kliimameetmete allprogrammi.***

Integreeritud projektid jaotatakse selliselt, et artikli 24 lõike 2 punktis c sätestatud eesmärgid oleksid täidetud iga artikli 2 punktis d osutatud valdkonna puhul.

Et hinnata artikli 2 punktis d osutatud liidu, riikliku või erasektori rahastamisallika kasutamist käsitlevate sätete järgimist, lisatakse integreeritud projektide taotlustele:

- a) taotlemise esimeses etapis rahastamiskava ning*
- b) taotlemise teises etapis vähemalt üks eelleping, milles on näidatud, millises ulatuses kasutatakse muid asjakohaseid liidu, riiklike või erasektori rahastamisallikaid, kusjuures sellised rahastamisallikad tuleb ka nimetada.*

5. *Komisjon tagab esimese mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal keskkonna allprogrammi raames esitatud muude kui integreeritud projektide geograafilise tasakaalu, jaotades rahalised vahendid proportsionaalselt kõikide liikmesriikide vahel vastavalt I lisas sätestatud kriteeriumide kohaselt koostatud suunavatele riiklikele eraldistele. Kui suunavad riiklikud eraldised ei ole kohaldatavad, valitakse projektid ainult sisuliste paremuskriteeriumide põhjal.*

6. *Juhul kui komisjoni valikumenetluse lõpuks koostatud loetelus olevate liikmesriigi poolt esitatud muude kui integreeritud projektide jaoks vajamineva kaasrahastamise summa on asjaomase liikmesriigi jaoks määratud suunavast eraldisest väiksem, kasutab komisjon järelejäänud osa muude liikmesriikide esitatud selliste projektide (välja arvatud ülemeremaades ja –territooriumidel teostatavad projektid) kaasrahastamiseks, millega aidatakse kõige paremini saavutada artiklis 3 sätestatud üldeesmärgid, tingimusel et lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimused on täidetud.*

Kaasrahastatavate projektide loetelu avaldades esitab komisjon keskkonna- ja kliimameetmete programmi LIFE komiteele aruande selle kohta, kuidas võeti arvesse lõigete 4 ja 5 kohaselt sätestatud eraldamiskriteeriume.

7. Komisjon pöörab erilist tähelepanu riikidevahelistele projektidele, kui riikidevaheline koostöö on keskkonnakaitse- ja kliimaeesmärkide saavutamise seisukohalt oluline, ning püüab tagada, et vähemalt 15 % projektidele ette nähtud eelarvelistest vahenditest eraldatakse riikidevahelistele projektidele. ***Komisjon kaalub riikidevaheliste projektide rahastamist isegi sellistel juhtudel, kui asjaomases riikidevahelises projektis osaleva ühe või mitme liikmesriigi suunava riikliku eraldise summa on ületatud.***
8. ***Esimese mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal on liikmesriigil õigus saada ühe suutlikkuse suurendamise projekti jaoks kuni 1 000 000 eurot, tingimusel et täidetud on üks järgmistest kriteeriumidest:***
- a) ***liikmesriigi 2010., 2011. ja 2012. aastaks määruse (EÜ) nr 641/2007 artiklis 6 kehtestatud suunava riikliku eraldise kasutamise suutlikkuse keskmine määr on alla 70 %;***
 - b) ***liikmesriigi SKP elaniku kohta 2012. aastal oli alla 90 % liidu keskmisest või***
 - c) ***liikmesriik ühines liiduga pärast 1. jaanuari 2013.***

Teise mitmeaastase tööprogrammi ajal on liikmesriigil õigus saada ühe suutlikkuse suurendamise projekti jaoks kuni 750 000 eurot, tingimusel, et täidetud on järgmised kriteeriumid:

- a) lõikes 5 osutatud 2014., 2015. ja 2016. aastaks kehtestatud suunava riikliku eraldise kasutamise suutlikkuse keskmine määr liikmesriigis on alla 70 % ning*
- b) liikmesriigi suutlikkuse keskmine määr suunava riikliku eraldise kasutamisel 2014., 2015. ja 2016. aastal on tõusnud, võrreldes 2010., 2011. ja 2012. aasta keskmise määraga.*

Selleks et saada suutlikkuse suurendamise projektidele toetust, kohustub liikmesriik hoidma asjakohase mitmeaastase tööprogrammi ajal programmiks LIFE ette nähtud ressursid, sealhulgas personal, vähemalt 2012. aasta tasemel. Kõnealune kohustus sätestatakse lõikes 9 osutatud suutlikkuse suurendamise kavas.

Erandina esimese ja teise lõigu rahastamiskõlblikkuse sätetest ei saa liikmesriik terve programmi LIFE kestuse ajal toetust suutlikkuse suurendamise projektidele, kui selle SKP elaniku kohta oli 2012. aastal üle 105 % liidu keskmisest. Ühe mitmeaastase tööprogrammi raames antakse igale liikmesriigile toetust vaid üheks suutlikkuse suurendamise projektiks.

9. *Komisjon kehtestab kõikide suutlikkuse suurendamise projektide jaoks toetuse määramise kiirendatud menetluse. Suutlikkuse suurendamise projektideks saab hakata taotlusi esitama alates ...^{*}. Taotlused põhinevad suutlikkuse suurendamise kaval, milles lepivad kokku liikmesriik ja komisjon ning milles on esitatud programmi LIFE raames rahastatavad meetmed, mille eesmärk suurendada liikmesriigi suutlikkust esitada edukaid taotlusi projektide rahastamiseks keskkonna ja kliimameetmete allprogrammide raames. Selliste meetmete hulka võivad muu hulgas kuuluda:*
- a) uute töötajate töölevõtmine ja nende koolitamine riiklike või piirkondlike LIFE kontaktpunktide jaoks;*
 - b) kogemuste ja parimate tavade vahetamise lihtsustamine ning programmi LIFE raames rakendatud projektide tulemuste levitamise ja kasutamise edendamine;*
 - c) koolitajate koolitamisel põhinevad lähenemisviisid;*
 - d) liikmesriikides ametiasutuste vahelised vahetus- ja lähetusprogrammid, eriti oma valdkonna parimate töötajate vahetus.*

*

Väljaannete talitus: palun lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

Suutlikkuse suurendamise kavasse kuuluvad meetmed võivad sisaldada ekspertteenuste hankeid, et kõrvaldada ajutised tehnilised puudused ja ajutine protsessisuutlikkuse puudulikkus, kuid need ei tohi sisalda selliste ekspertide teenuste hankeid, kelle peamine ülesanne on taotluste kirjutamine iga-aastastele taotlusvoorudele esitamiseks.

Suutlikkuse suurendamise kavas esitatakse ka selliste meetmete hinnanguline maksumus.

Artikkel 20

Kaasrahastamise määrad ja projektikulude rahastamiskõlblikkus

1. Artiklis 18 osutatud projektide kaasrahastamise määr on järgmine:
 - a) *esimese mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal kuni 60 % kõigi keskkonna ja kliimameetmete allprogrammi raames rahastatud projektide (v.a punktis c nimetatud projektid) rahastamiskõlblikest kuludest;*

- b) teise mitmeaastase tööprogrammi kestuse ajal kuni 55 % kõigi keskkonna ja kliimameetmete allprogrammi raames rahastatud projektide (v.a punktis c nimetatud projektid) rahastamiskõlblikest kuludest;*
- c) kogu programmi LIFE kestuse ajal:*
- i) kuni 60 % artikli 18 punktides d, e ja g osutatud projektide rahastamiskõlblikest kuludest;*
 - ii) kuni 60 % keskkonna allprogrammi looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna raames rahastatud projektide rahastamiskõlblikest kuludest, kui punktis iii ei ole sätestatud teisiti;*
 - iii) kuni 75 % keskkonna allprogrammi looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetse valdkonna raames rahastatud selliste projektide rahastamiskõlblikest kuludest, mis puudutavad looduslikke elupaikasid või liike, mis on esmatähtsad direktiivi 92/43/EMÜ rakendamiseks, või linnuliike, mida direktiivi 2009/147/EÜ artikli 16 alusel loodud teaduse ja tehnika arenguga kohandamise komitee peab rahastamisel esmatähtsaks, kuna see on vajalik kaitse-eesmärgi saavutamiseks;*
 - iv) kuni 100 % artikli 18 punktis f osutatud projektide rahastamiskõlblikest kuludest.*

2. *Rahastamiskõlblike kulusid käsitlevad tingimused on sätestatud määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 artiklis 126. Need kulud hõlmavad käibemaksu ja personalikulusid.*

Komisjon annab programmi LIFE vahe- ja järelhindamisel liikmesriikide kaupa ülevaate käibemaksu tagastamise taotluste kohta, mida programmi LIFE projekti toetusesaajad on viimases makseetapis esitanud.

3. Maa ostmisega seotud kulusid peetakse rahastamiskõlblikeks artiklis 18 osutatud projektide liidupoolsel rahastamisel, tingimusel et
- a) ost aitab kaasa direktiivi 92/43/EMÜ artikliga 3 loodud Natura 2000 võrgustiku parendamisele, hooldamisele ja terviklikkuse taastamisele, *muu hulgas ühenduste parandamisele koridoride, puhkepaikade või roheline taristu muude elementide abil;*
 - b) maaost on ainuke kulutasuv või kõige kulutasuvam viis soovitud kaitse-eesmärgi saavutamiseks;

- c) ostetud maa reserveeritakse pikaajaliseks kasutuseks, mis on kooskõlas artiklites 11, 14 või 15 sätestatud eesmärkidega, ning
- d) asjaomane liikmesriik tagab üleandmise teel või muul viisil sellise maa pikaajalise kasutuse looduskaitse eesmärkidel.

Artikkel 21

Tegevustoetused

1. Tegevustoetustega rahastatakse selliste mittetulundusüksuste teatavaid tegevus- ja halduskulusid, mis toimivad liidu üldistes huvides, tegutsevad peamiselt keskkonna- või kliimameetmete valdkonnas ning osalevad liidu poliitika ja õigusaktide väljatöötamises, rakendamises ja nende täitmise tagamises.
2. Lõikes 1 osutatud tegevustoetuste liidupoolse kaasrahastamise määr on kuni 70 % rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 22

Muud liiki tegevus

Programmi LIFE raames võib rahastada komisjoni poolt läbiviidavat tegevust, millega toetatakse liidu keskkonna- ja kliimapoliitika ning vastavate õigusaktide algatamist, rakendamist ja läbivat arvessevõtmist artiklis 3 osutatud üldeesmärkide saavutamiseks. Selline tegevus võib hõlmata järgmist:

- a) teave ja teavitamine, sealhulgas teadlikkuse tõstmise kampaaniad. Käesoleva määruse alusel teavitustegevuseks eraldatavad vahendid hõlmavad ka liidu poliitiliste prioriteetide propageerimist **ning kõigi liidu peamiste keskkonna- ja kliimaalaste õigusaktide rakendamise ja ülevõtmise hetkeolukorra tutvustamist**;
- b) uuringud, ülevaated, mudelite ja stsenaariumide väljatöötamine;
- c) projektide, poliitika, programmide ja õigusaktide ettevalmistamine, rakendamine, järelevalve, kontroll ja hindamine;

- d) seminarid, konverentsid ja koosolekud;
- e) võrgustikutöö ja parimate tavade platvormid;
- f) muu tegevus, mis on vajalik artiklis 3 osutatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 23

Toetusesaajad

Programmi LIFE raames võib rahastada avaliku ja erasektori asutusi.

Programmi LIFE nähtavuse tagamiseks avaldavad toetusesaajad programmi LIFE ja oma projektide tulemused ning mainivad sellega seoses alati liidult saadud toetust. Kõigis teavitamistegevustes kasutatakse lisas II kujutatud programmi LIFE logo ning teabetahvlitel on logo avalikkuse jaoks strateegilises kohas nähtaval. Kui komisjon ei ole määranud teisiti, kannavad kõik programmi LIFE raames soetatud kestvuskauad programmi LIFE logo.

2. PEATÜKK

Rakendusmeetmed

Artikkel 24

Mitmeaastased tööprogrammid

1. Komisjon võtab programmi LIFE jaoks rakendusaktidega vastu mitmeaastased tööprogrammid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 30 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Esimese mitmeaastase tööprogrammi kestus on neli aastat ning teise mitmeaastase tööprogrammi kestus on kolm aastat.

2. Igas mitmeaastases tööprogrammis esitatakse ***üksikasjalikult*** kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega alljärgnev:

■

- a) iga allprogrammi puhul rahaliste vahendite jaotus prioriteetsete valdkondade vahel ja eri rahastamisliikide vahel ***kooskõlas artikli 9 lõikega 3, artikli 17 lõikega 4 ja artikli 17 lõikega 5. Projektide tegevustoetusi prioriteetsete valdkondade vahel või raames eelnevalt ei jaotata, välja arvatud tehnilise abi projektide ning suutlikkuse suurendamise projektide puhul;***

- b) mitmeaastase tööprogrammiga hõlmatud ajavahemiku vältel rahastatavate projektide ***projektiteemad, millega rakendatakse III lisas sätestatud valdkondlikke*** prioriteete;
 - c) iga prioriteetse valdkonna ja projektitüübi kvalitatiivsed ja kvantitatiivsed tulemused, näitajad ja eesmärgid mitmeaastase tööprogrammiga hõlmatud ajavahemikuks ***kooskõlas artikli 3 lõikes 3 sätestatud tulemusnäitajatega ning artiklites 10, 11, 12, 14, 15 ja 16 iga prioriteetse valdkonna jaoks kehtestatud erieesmärkidega***;
 - d) ***projektide valikumenetluse tehnilised meetodid ning*** valimise ja toetuste määramise kriteeriumid ***vastavalt käesoleva määruse artiklitele 2 ja 19 ning määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 asjakohastele sätetele***;
 - e) mitmeaastase tööprogrammiga hõlmatud ajavahemiku vältel välja kuulutatavate taotlusvoorude suunavad ajakavad.
3. ***Komisjon avaldab mitmeaastaste tööprogrammide raames artikli 9 lõikes 1 ja artiklis 13 loetletud prioriteetsetes valdkondades iga-aastased toetustaotluste esitamise kutsed. Komisjon tagab, et taotlusvoorus kasutamata jäänud vahendid jaotatakse ümber artiklis 18 osutatud eri projektiliidide vahel.***

4. **Komisjon** vaatab mitmeaastase tööprogrammi **rakendusakti vormis** läbi **hiljemalt programmi LIFE vahehindamise ajaks**. Nimetatud rakendusakt võetakse vastu **kooskõlas** artikli 30 lõikes 2 osutatud **kontrollimenetlusega**.

Artikkel 25

Rakendamismeetodid

Käesoleva määruse artiklis 3 osutatud üldeesmärkide saavutamiseks viib komisjon tegevusi läbi vastavalt määruse (**EL**, Euratom) nr **966/2012 artiklis 58** sätestatud eelarve täitmiskiisidele, eelkõige täites eelarvet kas tsentraliseeritult vahetult või kaudselt või siis ühiselt koos rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Artikkel 26

Haldus- ja tehniline abi

Programmi LIFE rahaliste vahenditega võib katta ka vajalikke kulutusi seoses ettevalmistustööde, järelevalve, kontrolli, auditeerimise, teavitustegevuse ja hindamisega, mis on otseselt vajalikud programmi LIFE juhtimiseks ja artiklis 3 sätestatud üldeesmärkide saavutamiseks.

Komisjon korraldab koostöös riiklike LIFE kontaktpunktidega korrapäraselt seminare ja õpikodasid, avaldab programmi LIFE raames rahastatud projektide loetelusid ja viib läbi muid tegevusi, et aidata kaasa kõiki projekte puudutavate kogemuste, teadmiste ja parimate tavade vahetamisele ning projektitulemuste kordamisele ja ülekandmisele üle kogu liidu. Sel eesmärgil viib komisjon läbi tegevusi, mis on suunatud projektitulemuste levitamisele programmi LIFE toetusesaajate ja muude isikute hulgas, keskendudes vajaduse korral nendele liikmesriikidele, kus programmi LIFE rahaliste vahendite kasutamine on vähene, ning aitab kaasa lõpetatud või käimasolevate projektide teabejagamisele ja koostööle uute projektide toetusesaajate, taotlejate või sama valdkonna sidusrühmadega.

Komisjon korraldab ka eriseminare, õpikodasid või vajadusel muud tüüpi tegevust vähemalt iga kahe aasta tagant, et aidata kaasa kogemuste, teadmiste ja parimate tavade vahetamisele seoses integreeritud projektide väljatöötamise, ettevalmistamise ja rakendamisega ning tehnilise abi projektide kaudu antud abi tõhususega. Nimetatud tegevustes osalevad muid liidu rahalisi vahendeid haldavad riiklikud või piirkondlikud haldusasutused ning muud asjaomased sidusrühmad.

Artikkel 27

Järelevalve ja hindamine

1. Komisjon kontrollib korrapäraselt programmi LIFE (ja selle allprogrammide) rakendamist, sealhulgas kliimaga ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suurust, ning annab nende kohta aru. Samuti **hindab** komisjon programmi LIFE ja liidu teiste, täiendavate programmide vahelist koostoimet ning eelkõige programmi LIFE allprogrammide vahelist koostoimet. ***Komisjon arvutab teise mitmeaastase tööprogrammi jaoks välja suunavad riiklikud eraldised vastavalt I lisas sätestatud kriteeriumidele ainsa eesmärgiga liikmesriigi saavutatud tulemusi võrdlevalt analüüsida.***
2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele järgmised aruanded:

- a) hiljemalt **30. juuniks 2017** välise sõltumatu vahehindamise aruanne programmi LIFE (ja selle allprogrammide) kohta, hõlmates programmi rakendamise kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid aspekte, kliimaga ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suurust, ***sedal, mil määral on saavutatud eesmärkide vaheline koostoime***, programmi LIFE ja liidu teiste asjakohaste programmide vastastikust täiendavust, kõigi meetmete eesmärkide saavutamist (võimalusel tulemuste ja mõju näol), vahendite kasutamise tõhusust ning programmi liidu lisaväärtust, pidades silmas otsuse tegemist meetmete pikendamise, muutmise või peatamise kohta. ***Vahehindamise aruanne sisaldab ka kvantitatiivset ja kvalitatiivset analüüsi programmi LIFE mõju kohta direktiivides 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ loetletud elupaikade ja liikide, sealhulgas linnuliikide kaitsestaatusele.*** Hindamise käigus käsitletakse ka programmist LIFE tulenevat lihtsustamise ulatust, sisemist ja välist sidusust, kõikide eesmärkide jätkuvat asjakohasust ning meetmete panust ***strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ja sihtide saavutamisse ja säästvasse arengusse.*** Arvesse võetakse eelmise programmi LIFE+ pikaajalise mõju hindamise tulemusi. Komisjon lisab vahehindamise aruandele omapoolsed märkused, muu hulgas selle kohta, kuidas tuleb vahehindamise tulemusi arvesse võtta programmi LIFE rakendamisel, ja eelkõige ***selle kohta, millisel määral tuleb muuta III lisas sätestatud valdkondlikke prioriteete.***

Vahehindamise aruandes esitatakse või sellele lisatakse põhjalik hinnang integreeritud projektide nõudluse suuruse ja kvaliteedi, planeerimise ja rakendamise kohta. Erilist tähelepanu pööratakse integreeritud projektide saavutatud või eeldatavale edule liidu muude vahendite võimendamisel, võttes eelkõige arvesse suurema sidususe eeliseid liidu muude rahastamisvahenditega, sidusrühmade kaasatuse ulatust ning seda, mil määral kuulusid või hakkavad kuuluma varasemad programmi LIFE+ projektid integreeritud projektide alla.

- b) hiljemalt 31. detsembriks 2023 välise sõltumatu järelhindamise aruanne, mis hõlmab programmi LIFE ja selle allprogrammide rakendamist ja tulemusi, sealhulgas kliimaga ja bioloogilise mitmekesisusega seotud kulutuste suurust, seda, mil määral on programm LIFE ja selle allprogrammid saavutanud oma eesmärgid, ***ning mil määral on saavutatud erinevate eesmärkide vaheline koostoime***, samuti programmi LIFE panust strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide ja sihtide saavutamisse. ***Samuti hinnatakse järelhindamise aruandes seda, millisel määral saavutati keskkonna- ja kliimaeesmärkide integreerimine muudesse liidu poliitikavaldkondadesse, ning võimaluse piires tuleks hinnata programmiga LIFE saavutatud majanduslikku kasu, mõju ja lisaväärtust osalenud kogukondadele.***
3. Komisjon teeb käesoleva artikli alusel läbi viidud hindamiste tulemused avalikkusele kättesaadavaks.

Artikkel 28

Liidu finantshuvide kaitse

1. Komisjon võtab asjakohaseid meetmeid tagamaks, et käesoleva määruse alusel rahastatavate tegevuste läbiviimisel kaitstakse liidu finantshuve, kohaldades pettust, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust ennetavaid meetmeid, viies läbi tulemuslikke kontrollimisi, nõudes eeskirjade eiramise avastamise korral alusetult makstud summade tagasimaksmist ning kohaldades vajaduse korral tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid haldus- ja rahalisi karistusi.
2. Komisjonil või tema esindajatel ja kontrollikojal on õigus auditeerida dokumentide põhjal ja kohapeal kõiki toetusesaajaid, töövõtjaid ja alltöövõtjaid, keda on programmi LIFE raames rahastatud liidu vahenditest.

Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) võib korraldada sellise rahastamisega otseselt või kaudselt seotud ettevõtjate juures kohapealseid kontrolle, mis peavad toimuma nõukogu määruses (Euratom, EÜ) nr 2185/96¹ sätestatud korras ning mille eesmärk on teha kindlaks, kas toetuslepingu või toetuse andmise otsuse või liidu rahastamise lepinguga seoses on esinenud pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.

Ilma et see piiraks esimese ja teise lõigu kohaldamist, peavad koostöölepingud kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning toetuslepingud, toetuse määramise otsused ja lepingud, mis tulenevad käesoleva määruse rakendamisest, andma komisjonile, kontrollikojale ja OLAFile sõnaselgelt õiguse nimetatud kontrollide, kohapealsete kontrollide ja inspekteerimiste läbiviimiseks.

3. Liidu vahenditest toetuse saaja hoiab viie aasta jooksul pärast projektiga seotud viimast väljamakset komisjoni jaoks alles kõik projektiga seotud kulutusi tõendavad dokumendid.

¹ Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

IV JAOTIS
LÕPPSÄTTED

Artikkel 29

Delegeeritud volituste rakendamine

1. ***Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.***
2. ***Artikli 3 lõikes 3 ning artikli 9 lõigetes 2 ja 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates ...*** ^{*}.
3. ***Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 3 lõikes 3 ning artikli 9 lõigetes 2 ja 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas või otsuses kindlaks määratud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.***
4. ***Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.***
5. ***Artikli 3 lõike 3 ning artikli 9 lõigete 2 ja 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktid jõustuvad üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.***

*

Väljaannete talitus: palun lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

Artikkel 30

Komiteemenetlus

1. ***Komisjoni abistab keskkonna- ja kliimameetmete programmi LIFE komitee.***
Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. ***Käesolevale lõikele osutamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.***
Kui komitee oma arvamust ei esita, ei võeta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

Artikkel 31

Kehtetuks tunnistamine

Määrus (EÜ) nr 614/2007 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2014.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrusele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 32
Üleminekumeetmed

1. Olenemata käesoleva määruse artikli 31 esimesest lõigust, kohaldatakse määruse (EÜ) nr 614/2007 alusel enne 1. jaanuarit 2014 alustatud meetmete suhtes nende lõpuleviimiseni kõnealust määrust ja need meetmed peavad vastama kõnealuses määruuses määratletud tehnilistele sätetele. Käesoleva määruse artikli 30 lõikes 1 osutatud komitee asendab määruse (EÜ) nr 614/2007 artikli 13 lõikes 1 osutatud komiteed alates ...*.
2. Et tagada üleminek määruse (EÜ) nr 614/2007 alusel võetud meetmetelt programmile LIFE, võib programmi LIFE rahaliste vahenditega katta ka vajalikke kulutusi tehnilisele ja haldusabile, sealhulgas kohustuslikule järelevalvele, teavitamisele ja hindamisele, mis on nõutavad määruse (EÜ) nr 614/2007 kohaselt pärast nimetatud määruse kehtivuse lõppemist.

*

Väljaannete talitus: palun lisada käesoleva määruse jõustumise kuupäev.

3. Rahastamispaketist eraldatavad summad, mis on vajalikud järelevalveks, teavitamiseks ja auditeerimiseks pärast 31. detsembrit 2020, loetakse kinnitatuks ainult juhul, kui need on kooskõlas alates 1. jaanuarist 2021 kohaldatava finantsraamistikuga.
4. Assigneeringuid, mis vastavad määruse (EÜ) nr 614/2007 alusel alusetult makstud summade tagasimaksmisest tulenevale sihtotstarbelisele tulule, kasutatakse vastavalt määruse (EÜ, Euratom) nr 966/2012 artiklile 21 programmi LIFE rahastamiseks.

Artikkel 33

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub ***kolmandal*** päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2014.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

I LISA

Suunavate riiklike eraldiste kehtestamise kriteeriumid keskkonna allprogrammi raames, välja arvatud integreeritud projektide jaoks

Vastavalt solidaarsuse ja vastutuse jagamise põhimõttele jaotab komisjon rahalised vahendid artiklis 1 osutatud LIFE programmitöö perioodiks kõikide liikmesriikide projektide vahel, välja arvatud integreeritud projektide korral, järgmiste kriteeriumide põhjal:

- a) rahvaarv*
 - i) iga liikmesriigi rahvaarv (kaalutegur 50 %); ja*
 - ii) iga liikmesriigi rahvastikutihedus, seades ülemmääraks liidu keskmise rahvastikutiheduse kahekordse väärtuse (kaalutegur 5 %)*
- b) loodus ja bioloogiline mitmekesisus*
 - i) Natura 2000 võrgustiku alade kogupindala iga liikmesriigi puhul, väljendatuna osana Natura 2000 võrgustiku kogupindalast (kaalutegur 25 %); ja*
 - ii) liikmesriigi territooriumi osa, mida katavad Natura 2000 võrgustiku alad (kaalutegur 20 %).*

II LISA

Programmi LIFE logo



III LISA

Artiklis 9 osutatud keskkonna allprogrammi valdkondlikud prioriteedid

A. Keskkonna ja ressursitõhususe prioriteetne valdkond:

- a) vett, sealhulgas merekeskkonda puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnavalas tegevusprogrammis sätestatud veega seotud erieesmäärke, eelkõige:**
 - i) ühtsed käsitused direktiivi 2000/60/EÜ rakendamiseks;**
 - ii) tegevus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2007/60/EÜ¹ rakendamiseks;**
 - iii) tegevus direktiivi 2008/56/EÜ meetmeprogrammi rakendamiseks, eesmärgiga saavutada mereakvatooriumi hea keskkonnaseisund;**
 - iv) tegevus, millega tagatakse veeressursside ohutu ja tõhus kasutamine, parandades kvantitatiivset veehaldust, hoides vee kvaliteeti kõrgel tasemel ning hoides ära veeressursside kuritarvitamist ja halvenemist.**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2007. aasta direktiiv 2007/60/EÜ üleujutusrisi hindamise ja maandamise kohta (ELT L 288, 6.11.2007, lk 27).

- b) jäätmeid puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud jäätmetega seotud erieesmäärke, eelkõige:*
- i) ühtsed käsitused jäätmekavade ja –programmide rakendamiseks;*
 - ii) tegevus jäätmeid käsitlevate liidu õigusaktide rakendamiseks ja edasiarendamiseks, keskendudes eelkõige liidu jäätmehierarhia esimesele astmele (jäätmetekke vältimine, korduvkasutamine ja ringlussevõtt);*
 - iii) tegevus, mis on seotud ressursitõhususe ja toodete olelusringi mõjuga, tarbimisharjumustega ning materjalikulu vähendamisega majanduses.*

- c) *ressursitõhusust, sealhulgas mullastikku ja metsasid ning rohelist ja ringmajandust puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevused ressursitõhusa Euroopa tegevuskava ja seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi rakendamiseks, mis ei ole juba hõlmatud muude käesolevas lisas osutatud valdkondlike prioriteetidega, eelkõige:*
- i) *tegevus tööstusliku sümbioosi ja teadmussiirde edendamiseks ning uute mudelite väljatöötamiseks, et minna üle ring- ja rohelsele majandusele;*
 - ii) *tegevus mullakaitse teemastrateegia (komisjoni 22. septembri 2006. aasta teatis „Mullakaitse teemastrateegia”) rakendamiseks, keskendudes eelkõige pinnase katmise mõju leevendamisele ja kompenseerimisele ning paremale maakasutusele;*
 - iii) *tegevus metsade seireks ja teabesüsteemideks ning metsatulekahjude ärahoidmiseks.*

- d) *keskkonda ja tervist, sealhulgas kemikaale ja müra puudutavad valdkondlikud prioriteedid: toetav tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnavalas tegevusprogrammis sätestatud keskkonna ja tervisega seotud eesmärgid, eelkõige:*
- i) *toetav tegevus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006¹ (REACH) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 528/2012² (biotsiidide määrus) rakendamiseks, et tagada kemikaalide (sealhulgas nanomaterjalid) ohutum, säästlikum või ökonoomsem kasutamine;*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 27).*

² *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1).*

- ii) *toetav tegevus, millega aidatakse kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/49/EÜ¹ (müradirektiiv) rakendamisele, et saavutada sellised müratasemed, mis ei põhjusta inimeste tervisele märkimisväärsed kahjustusi ega riske;*
- iii) *toetav tegevus suurõnnetuste ärahoidmiseks, aidates eelkõige kaasa Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/18/EL² (Seveso III direktiiv) rakendamisele.*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. juuni 2002. aasta direktiiv 2002/49/EÜ, mis on seotud keskkonnamüra hindamise ja kontrollimisega (ELT L 189, 18.7.2002, lk 12).*

² *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta direktiiv 2012/18/EL ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 197, 24.7.2012, lk 1).*

- e) *õhukvaliteeti ja heitkoguseid, sealhulgas linnakeskkonda puudutavad valdkondlikud prioriteedid: toetav tegevus, millega rakendatakse ressursitõhusa Euroopa tegevuskavas ja seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis sätestatud õhu ja heitkogustega seotud erieesmärged, eelkõige:*
- i) *ühtsed lähenemisviisid õhukvaliteeti käsitlevate õigusaktide rakendamiseks;*
 - ii) *toetav tegevus, et hõlbustada liidu õhukvaliteeti ja sellega seotud heitkoguseid käsitlevate nõuete, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/81/EÜ¹ (õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade direktiiv) täitmist;*
 - iii) *toetav tegevus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EÜ² (tööstusheidete direktiiv) tõhustatud rakendamiseks, pöörates erilist tähelepanu parima võimaliku tehnoloogia määratlemise ja rakendamise parandamisele, tagades üldsusele lihtsa juurdepääsu teabele ning suurendades tööstusheidete direktiivi osatähtsust innovatsioonis.*

¹ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2001. aasta direktiiv 2001/81/EÜ teatavate õhusaasteainete siseriiklike ülemmäärade kohta (EÜT L 309, 27.11.2001, lk 22).*

² *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).*

B. Looduse ja bioloogilise mitmekesisuse prioriteetne valdkond:

- a) loodust puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevus, millega rakendatakse direktiive 92/43/EMÜ ja 2009/147/EÜ, eelkõige:**
 - i) tegevus, mille eesmärk on parandada liidule oluliste elupaikade ja liikide, sealhulgas mereelupaikade ja -liikide ning linnuliikide kaitsestaatust;**
 - ii) tegevus Natura 2000 võrgustiku biogeograafiliste õpikodade toetamiseks;**
 - iii) ühtsed käsitused prioriteetsete tegevusraamistike rakendamiseks.**

b) bioloogilist mitmekesisust puudutavad valdkondlikud prioriteedid: tegevus, millega rakendatakse liidu bioloogilise mitmekesisuse strateegiat 2020, eelkõige:

- i) tegevus, mille eesmärk on aidata kaasa 2. eesmärgi saavutamisele;***
- ii) tegevus, mille eesmärk on aidata kaasa 3., 4. ja 5. eesmärgi saavutamisele.***

C. *Keskkonnaalase juhtimise ja teabe prioriteetne valdkond*

- a) teabe-, teabevahetus- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniad vastavalt seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi prioriteetidele;***
- b) tegevus, millega toetatakse tõhusat kontrollimist ja nõuete täitmist edendavaid meetmeid seoses liidu keskkonnaalaste õigusaktidega, samuti teabesüsteeme ja –vahendeid liidu keskkonnaalaste õigusaktide rakendamisel.***